

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogrske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12-50
četrletno . . . K 6-30
mesečno . . . K 2-10
Za Nemčijo:
celoletno . . . K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za oglase (inzerate) se
plačuje od četrstopne
petit vrste po 12 h, za
večkratne natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 36.

Telefonska številka 65.

Celje, v ponedeljek, dne 15. februarja 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

O programih in taktiki.

o V političnem življenju avstrijskih Slovanov (izvzemši Poljake) se čedalje kaže, da je pomanjkanje točno določenega, pozitivnega programa glavni povod vseh naših porazov in neuspehov. Nas vsak nov položaj iznenadi, nikdar še nismo mi dogodkov določali in ovladali, ravno nasprotno, dogodki so dozdej še vedno ovladali nas in nas silili premenjevati svojo taktiko od slučaja do slučaja. V tem tiči naša slabost nasproti Nemcem, ki se vedno drže svojega pozitivno do zadnje podrobnosti določenega programa, kateremu k večjemu, kakor se baš položaj spreminja, dodajejo tu pa tam kako novo točko, ali spremene kako malenkost v svojem taktičnem postopanju proti vladi. Jedro njih programa in smer njih politike pa je in ostane vedno nespremenjena in ta je na kratko izražena v besedah, katere je 11. t. m. baron Chiari izustil v Klosterneburgu: „Temelj države mora biti, kakor stvari stoje, nemškocentralističen.“ Ideja, da so Nemci ustanovili to državo, da jo oni duševno im materialno vzdržujejo in da imajo nesporno pravico ne samo na prvenstvo, ampak na nadvlado v tej državi, ovlada vso njih politiko, določa nje smer in taktiko, ki je danes že vsem nemškim meščanskim strankam postala skupna.

To nemško centralistično idejo zasledujejo v vsem in povsod. Da bi svoj cilj čimprej dosegli, hočejo izvesti spravo med narodi od etape do etape. Najprej bi se radi pogodili s Čehi, potem bi radi odtrgali Dalmacijo od Avstrije in izločili kolikor toliko Galicijo iz centralnega parlamenta, da bi potem nas Slovence in naše za ves slovanski jug in za celokupnost habsburške monarhije tako neizmerno važno ozemlje popolnoma podvrgli svojemu uplivu in uničili vso našo politično moč. Za dosego tega cilja delajo smotreno in dosledno. V vseh uradih, posebno v centralah na Dunaju, imajo med najuplivnejšimi uradnimi načelniki izvrševalce svojega političnega programa. Ti uradniki (naj bodo že sekcijski načelniki, generalni poštni ravnatelji, predsedniki ali podpredsedniki raznih oblastev v deželnih centralah ali pa samo sodniki ali sodni svetniki) so, kakor nas več nego 10letna skušnja uči (od ministra Kaizla do Fiedlerja), mogočnejši nego njih ministri, ako so ti Čehi! Nemci imajo že toliko takih mož na najvažnejših mestih državne uprave, da bodo kmalo vse stroke absolutno ovladali in se lahko po slavnih vzgledih (Wagner-Jauregg, Swoboda itd.) z velikim uspehom upirali naredbam slovanskih ministrov, ako bi zopet prišli na krmilo.

Naši politiki še niso dovolj jasno spoznali nevarnosti, ki nam grozi od strani takih uradnikov in niso še nikdar zaprečili imenovanja ne jednega njih na kako važno mesto. V dokaz navajam imenovanje vsenemca Riedla za jednega najuplivnejših sekcijskih

načelnikov v trgovskem ministerstvu, proti kateremu se ni oglasil v parlamentu ne en sam slovanski poslanec! In vendar je ta mož po vsem svojem mišljenju in po vsej svoji preteklosti tako prononcirani, da je bilo njegovo imenovanje v tem trenutku in na to mesto v resnici političen čin, katerega bi noben slovanski politik ne bil smel prezreti.

Jutri se snide odbor češko-jugoslovansko-rusinske opozicije proti drugemu Bienertovemu kabinetu, da se dogovori o skupni taktiki proti vladi. Vprašanje je važno in za našo usodo velikega pomena. Nemški blok je dejstvo, ki se ne da več tajiti. Nemški liberalci, naprednjaki, radikalci in klerikalci vseh vrst stoje tesno združeni kot nemškonarodni blok enotno proti nam Slovanom ter si bodo, kakor je Chiari v Klosterneburgu povedal, iskali zaveznikov. Najdejo jih morda v Italijanih in celo v Poljaki, vsaj v konservativnem delu Poljskega kola.

Proti nemškemu bloku trebapostaviti slovanski blok, proti ideji nemško-centralistične Avstrije, idejo svobodne, federativne avstrijske države, v kateri se mora slovanska večina v notranji in vnanji politiki uveljaviti. Sestavijo naj se vsaj vodilna načela slovanske politike in ne samo taktično postopanje za trenotek. Čas je, da damo slovo dosedanji politiki, ki se ni nikdar brigala za kaj več, kot za strogo strankarske koristi in da vstvarimo temelj novi politiki velikih potez, ki presega ozke meje strank in narodnosti in ki bode določila bodočo smer in vsebino notranje in vnanje politike po večini slovanske Avstrije.

Politična kronika.

v **Položaj.** Vlada nam-rava predložiti jezikovni zakon za Češko najprej gosposki zbornici v pretres. Nemci vseh strank bi ne imeli nič proti temu načrtu pod tem pogojem, da ostanejo nemški člani gosposke zbornice za časa razprav o tem zakonskem načrtu v kar najožjem stiku z nemškonacionalnimi strankami v parlamentu in še posebno z nemškimi poslanci iz Češkega. Z drugimi besedami, Nemcem je vse prav, kar jim pripomore do njih cilja, naj se to strinja z ustavnimi določbami ali ne. O tem se bode začel ministerski predsednik ta teden pogajati z raznimi strankami. Razpravljalo se bode tudi vprašanje, ali se ima vprašati češki deželni zbor, naj izreče svoje mnenje o jezikovnem zakonskem načrtu in o načrtu o okrožnih vladah za Češko. Vsi Čehi so v tem jedini, da je državni zbor glasom jasnih določb čl. XI. osnovnih državnih zakonov nekompetenten razpravljati o jezikovnih zakonih samo za Češko. Člen XII. istega zakona pa istotako jasno določa, da bi bil državni zbor opravičen razpravljati o takem

zakonu edino le v tem slučaju, ako bi češkidež. zbor na svojopravico to vprašanje sam rešiti, resigniral. Češki dež. zbor vsled nemške obstrukcije ne pride do dela in torej tudi še ni imel prilike izreči svoje mnenje o teh dveh zakonskih načrtih, ni se pa tudi odrekel svoji zakonito mu zajamčeni pravici, v tem vprašanju po svoji volji odločevati. Čehi in češke stranke vstrajajo na tem, da vlada zaprosi češki deželni zbor, naj izreče o obeh zakonskih načrtih svoje mnenje, predno jih predloži državnemu zboru v pretres in naj stavi vse, da zasigura možnost rednega delovanja češkega dež. zbora, katerega naj že pred otvoritvijo drž. zbora skliče na kratko zasedanje. Nemci se temu odločno upirajo in zahtevajo, naj se jezikovni zakon predloži državnemu zboru v pretres brez vsakega obzira na češki deželni zbor, pripravljeni so k večjemu, dovoliti vladi, naj češki deželni zbor vpraša za mnenje o zakonu o okrožnih vladah. V tem so nemške stranke z nemškimi agrarci in klerikalci vred popolnoma jedine — vse stoje strogo na stališču, da se mora Avstrija preustrojiti v izrecno nemško centralističnem smislu. Z obzrom na vse to, je pot do rednih ustavnih razmer še dolga. To pa je posledica slabotnosti, neodločnosti in diletantizma vlednega načelnika in skrajnega pomanjkanja čuta skupnosti in dolžnosti do skupnosti, po večini svojega prebivalstva slovanske države od strani Nemcev.

v **Poljedelski minister** dr. Bráf je izjavil češkemu žurnalistom, da se ne smatra za političnega in parlamentarnega ministra ampak samo za resortnega ali strokovnega ministra ter da namerava kot tak že v najbližji prihodnosti izvesti različne akcije na korist avstrijskega poljedelstva. Dr. Bráf je prepričan, da je zjasnjenje razmer neobhodno potrebno, da se vstvari možnost delovanja v češkem deželnem zboru. Nemški agrarci so v svojih glasilih izjavili, da je bil dr. Bráf imenovan na to mesto proti njih volji in proti interesom agrarcev sploh in da njih stranka nima vsled tega nikake simpatije za sedanjim kabinet. Nemški agrarci ostanejo v nemškem soporoštvu in bodo v narodnih vprašanjih z vsemi ostalimi nemškimi strankami slej ko prej jedini.

v **Finančni minister** Bilinjski je 13. tm. prevzel svoj urad. V svojem nagovoru na uradništvo je dejal, da so bili pred 12 leti, ko je bil zapustil ta urad, blagajniški prebitki ogromno narasli, da so pa danes popolnoma porabljeni. Finančno ministerstvo ima vsled tega zelo težko nalogo, vendar upa, da bode s pomočjo parlamenta rešil, kajti brez parlamenta je vsaka davčna in finančna reforma nemogoča. Prekoračevanju določenega in dovoljenega proračuna treba napraviti konec! Končno poziva uradništvo, naj se vrne k starim tradicijam in naj služi

samo državi in prebivalstvu! (Radovedni smo, v koliko bodo nemškonacionalni uradniki vpoštevali ta svet). —

d **V Poljskem kolu** so navstali vsled vstopa Bilinjskega v novi kabinet ostri spori. Parlamentarna komisija je bila zelo ogorčena, da je bil novi kabinet sestavljen, ne da bi se prej o tem vprašalo in obvestilo poljski klub ter dala to ogorčenje Bilinjskemu in Abrahamowiczu na znanje. Bilinjski je koj prosil parlamentarno komisijo, naj pride k njemu ter ji je pojasnil način, kako je prišlo do tega, da je prevzel portfelj finančnega ministra. Komisija je vzela to pojasnilo na znanje ter je odobrila njegov korak; ministru Abrahamowiczu je pa pisala priporočeno pismo, v katerem mu izraža nezaupanje kluba ter ga poziva, naj odstopi. Vitez Abrahamowicz je pa na to odgovoril, da ostane kljub temu še nadalje minister.

d **Klub rusinskih poslancev** je imel posvetovanje o novem položaju. Bilo je konstatirano, da se je položaj pod novim kabinetom še poslabšal; ko se snidejo vsi člani kluba, bodo odločili, ali naj se klub približa slovanski opoziciji ter stopi v strogo opozicijo proti novi vladi.

d **Italjanski poslanci** so sklenili počakati glede svoje taktike proti novi vladi. Italjani bodo določili svoje stališče za ali proti vladi po tem, kako bode vlada postopala proti njim v vseučiliškem in v gospodarskih vprašanjih.

Ogrski ministerski svet je soglasno sprejel načrt o osnovanju dveh kartelnih bank. Wekerle in Kossuth sta izjavila, da sta v tem vprašanju solidarna in da bodeta dala ogrskim referentom točne instrukcije, kako stališče naj zavzemajo v pogajanjih na Dunaju. Madžari hočejo s pomočjo delniške glavnice sedanje skupne banke osnovati dve samostojni kartelni banki na ta način, da se prepusti en del glavnice Ogrom, avstrijski državni kredit pa naj bi zajamčil njih banki kredit na svetovnem denarnem trgu. 13. t. m. je Wekerle poročal o tem cesarju. Vladar mu seveda ni dal svojega končnega odgovora v tem vprašanju. Jutri bode zopet ministerski sestanek v Budimpešti ter bode Wekerle poročal o svoji avdijenci pri cesarju in o svojih konferencah z avstrijskim ministerskim predsednikom in finančnim ministrom.

d **Srbija.** Razmerje med Srbijo in Avstro-Ogrsko postaja čedalje bolj napeto. Kraljevič Juri in njegova stranka prav nesmiselno ščuvajo in netijo razpor z edino željo provocirati vojsko; v narodu samem pa ni razpoloženja za vojsko pač pa se jasno kaže, da narod prav trezno sodi o položaju in da si želi miru. V Avstriji ščujejo posebno kršč. socialci in klerikalni listi za vojsko, na Ogrskem pa pišejo listi madžarske koalicije, da je vojska neizogibna in da A. O. ne more več trpeti, da bi Srbija še nadalje na tak način izzivala. N. Fr. Pr. poroča, da je dobila informacije iz krogov ruske diplomacije, da bode Rusija in druge

velesile z vso odločnostjo nastopila v Belemgradu, ako ne bode to ščuvanje kmalo prenehalo in da je prepričana, da se ni bati nič hudega dokler ostane dr. Milovanović minister vnanjih rečij. Rуска diplomacija je uverjena, da se bode Srbija zadovoljila z gospodarskimi koncesijami.

v **Na Turškem** se pripravljajo velike in važne premene. Kiamil paša, veliki vezir, bi se rad znebil Mladoturkov, ker so mu preradikalni in ker se boji da bi s svojim radikalizmom potrebne reforme onemogočili. Kot načelnik vlade tudi ne more trpeti, da bi bil mladoturški komité mogočnejši nego vlada sama. Kiamil paša se je zvezal z liberalci in drugimi pristaši ustavnih reform, da bi z njih pomočjo vstvaril novo vladno večino. V zvezi s temi je preosnoval svoj kabinet in je nadomestil vojnega, mornariškega in naučnega ministra z novimi možmi. To je vzbudilo skrajni odpor Mladoturkov vsled česa je položaj Kiamil paše v parlamentu skoro nevzdržljiv. Kiamil paša je raztrosil glas o neki mladoturški zaroti proti sultanu. Mladoturki trde, da je to izmišljotina, naperjena proti njim. Minister notranjih rečij Hilmi paša je tudi podal demisijo. Položaj je zelo zapleten in zelo resen. Nejevolja se obrača tudi je proti sultanu.

v **Bolgarsko sobranje** je bilo zaključeno. Spomladi bode sklicano na izredno zasedanje, da odobri pričakovano sporazumljenje s Turčijo in posojilo v Rusiji.

Dopisi.

d **Od meje.** Pred kratkim me privede pot v zadnjem času tolikokrat imenovani Št. Ilj.

Ko vprašam mimogrede nekega znanca, kako je kaj z družabnim življenjem v zadnjem času v Št. Ilju, me v začetku debelo pogleda, no potem se je domislil, kaj sem hotel vedeti in mi pove, da se sedaj v predpustu vrši toliko slavnosti in veselice, da se skoro gostje od ene do druge niti ne vračajo domov. „Silvesterabend“ je privabil celo slovenske goste iz Maribora. Vršil se je potem v zadnjem času 31. prosinca „bal“, 4. svečana „Jägerball“, 7. „Junggesellenball“ in program letošnjega predpusta še ni izčrpan.

Vse te prireditve so se vršile v Celcerjevi gostilni, toda njih zunanji in tudi notranji značaj je bil popolnoma nemški — nemški plakati — nemška vabila — nemško petje — skratka vse nemško.

Človek, ki je to videl, se mora nehote vprašati: je li to še takozvani slovenski Št. Ilj — ali smo že kje v okolici Gradca. Ali so duševni voditelji v Št. Ilju res že samo Nemci — in ali ne žive več šentiljski rodoljubi in narodnjaki. Najbolj se je pa odlikoval v tem oziru po svojem nemškem recte: nemškutarskem značaju 7. svečana se vršeči „Junggesellenball“, ali ples šentiljskih fantov. Razposlali so seveda kakor že omenjeno samo nemška vabila — veselica je imela popolnoma nemški značaj. In vendar so bili tudi slovenski fantje člani pripravljalnega in vabilnega komiteja.

„Duševni oče“ ideje za to prireditev je bil fant, ki se v slovenski družbi kaže Slovence, v nemški družbi je seveda pristen Nemec; njegov oče je prodal svoje posestvo Südmarki. Žalostno, da se dajo slovenski fantje od njega voditi. Mar bi si vzeli za vzgled slovenske mladenke, ki so, ko so zaznale za to nemškutarsko prireditev, odrekle takoj vsako sodelovanje. S ponosom mi je odgovorila slovenska mladenka na vprašanje ali se udeleži tega „Junggesellenballa“: „Nikdar! Te sramote si pa že ne nabašem. Da jih

ni sram teh slovenskih fantov, da se tako daleč spozabijo. Žalost mi trga srce zaradi tega“.

In neka druga vrla narodna mladenka mi je odgovorila na vprašanje, če je bila na tem plesu, sledeče: „Ponosne ostanemo me slovenska dekleta, ki se te veselice nismo vdeležile.“ Tako le prav.

Fantje! Ali se ne sramujete, da vam morajo dekleta kazati pravo pot, katero naj hodi slovenski fant? Naj vam bodo te besede v svarilo pred nepremišljenim korakom. Pokažite tudi vi, da ste Slovenci in popravite, kar ste zagrešili s svojim zadnjim nastopom.

Potnik.

Štajerske novice.

b **Komunikeja o seji izvrševalnega odbora „Narodne stranke“** minulo soboto za danes še ne priobčimo, ker se bode še v jedni seji ta teden razpravljalo o važnih predmetih, kateri so bili na vrsti: politična situacija po zaključanju zasedanja, ljudsko zavarovanje in jezikovne zadeve.

b **Jugoslov. ministra krajana** ponuja sicer dunajska „Reichspost“, glasilo kršč. socialcev v Avstriji, Jugoslovanom, da bi jih pomirila in spravila celo s Stürgkhom in Hohenburgerjem — a „Slov. Nar.“ odklanja vstop Jugoslovanov v Bienenrthov kabinet tako dolgo, dokler bodeta sedela v njem Stürgkh in Hohenburger. „Slovenec“ pa pravi, da je z ozirom na to, da klerikalni poslanci pobijajo institucijo ministrov krajanov (dokler so nam vsled dvorezne klerik. politike kisló grozdje) taka ponudba — smešna. Mi baje ne smemo priti v „smešen“ položaj, v katerem so druge narodnosti, ki imajo ministre krajanje. „Slovenec“ identificira tudi v isti notici „Slov. klub“ in — „Slovansko središče“, kar tudi ni slaba šala in odgovarja prilično našim trditvam o tem „središču“. Mi opozarjamo svoje bralce na petkov uvodnik „Nar. Dnevnika“, kjer se osvetli ta klerikalna „smešnost“ že anticipando. „Smešno“ bo navsezadnje pač po našem mnenju to, da bomo zopet po stari navadi vkljub vsej „opoziciji“ in „dobro premišljenim stališčem“ obsedeli. Povemo pa gospodi vže naprej, da bomo naši javnosti neprikrito povedali, kako se bo markirala jugoslovanska „opozicija“. Ne bomo sicer ničesar novega naznanili. Belar je klasičen primer za „opozicijo“ kakor jo dela pretežna večina slov. politikov. Radovedni smo samo če ostane pri dosedanjem receptu, ali če bodo razni plemeniti in neplemeniti jugoslovanski vladni politiki izumili kako novo melodijo na star tekst.

a **Socialno demokratsko protestno zborovanje v Celju.** Za včeraj popoldan je sklicala socialno demokratska stranka v gostilni „k zelenem travniku“ protestno zborovanje z sledečim dnevnim redom: Zaključenje državnega zbora vsled narodnega šovinizma; kaj je z zavarovanjem za starost in onemoglost? Resolucija. Shod je bil jako dobro obiskan, večinoma od Slovencev. Govornik poslanec Resel iz Gradca pravi, da so zaključenje državnega zbora povzročili neposredno češki in nemški šoviniisti, ki so izzvali in podpirali obstrukcijo čeških radikalcev. Vlada, ki je bila nesposobna delati s parlamentom, ga je raje zaključila, rekoč, da ne more ž njim uspešno delati, mesto da bi spoznala svojo nezmožnost in odstopila. Bienenrth si je nato sestavil novo ministerstvo, ki jo imenuje sam „močno“ ministerstvo. Toda parlamentarno močno je le tisto ministerstvo, ki ima zaslonbo v parlamentu, a novo ministerstvo te nima. Grof Stürgkh je pri zadnjih državnozbornih volitvah sijajno —

propadel, čeravno je obljubljal klerikalcem vse mogoče. Dr. Hohenburgerja je izpodrinil v vodstvu nemške ljudske stranke dr. Derschatta; tudi pred nami je imel strah v graškem mestnem svetu in jo je popihal ta „močni“ minister. Ritta, ki bi naj bil minister za delavstvo, je še dosedaj popolnoma neznan. Ravno tako za Bilinjskim in Bráhom ne stoji nihče. Weisskirchner nam je pa dovolj znan iz svojega predsednikovanja v državni zbornici. Pa Bienenrth mogoče upa vladati s § 14? Pa tega delavsko ljudstvo, ki si je izvojevalo splošno in enako volilno pravico, ne bo pripustilo. Mi že leta in leta čakamo na ljudsko zavarovanje in to hočemo doseči v parlamentu z našim sodelovanjem. Nato še govori g. Saušek slovenski, ki izvaja, da delavci hočejo socialno zavarovanje, na katero že tako dolgo čakajo in da nimajo volje iti v boj proti Srbiji za žepe kapitalistov. Sprejela se je sledeča resolucija: „Danes v gostilni k „zelenemu travniku“ navzoči zborovalci protestirajo proti zaključanju parlamenta in proti šovinizmu narodnih strank, energično zahtevajo zavarovanje za starost in onemoglost in so pripravljani z najkrajnjimi sredstvi nastopiti za ohranitev ljudske zbornice“. Predsednik Streicher nato zborovanje zaključil in delavski pevski zbor zapoje delavsko himno. Ker navadno posečajo socialno demokratska zborovanja le Slovenci, se bode moralo tudi glavno strankino vodstvo pobrigati in poslati slovenske govornike, ki bodo o slovenskih razmerah bolje poučeni, ne samo iz „Grazer Tagblatta“, in nas vsaj ne bodo izzivali s trditvami, da se v Ljubljani Nemce ubija. Torej v prihodnje več takta proti večini zborovalcev.

d **Bralno društvo na Bregu** je priredilo včeraj s prav sijajnim uspehom plesni venček v „Skalni kleti“. Od štirih popoldne do poznega jutra so se sukali zelo pridno mnogobrojno zastopani okoličani, v prvi vrsti Brežani, dočim smo pogrešali Celjanov. Društveni namen, nuditi članom zabavo, društveni revni blagajni pa priskočiti na pomoč, se je posrečil nad vse pričakovanje. Z lepim preostalim dobičkom bo nudilo društvo zopet marsikaj koristnega svojim članom. Posebno moramo ob tej priliki omeniti g. Kolšeka, ki je imel pri tej prireditvi mnogo truda in je prav pridno skrbel za gmotni vspeh. Ob kratkem namerava društvo prirediti gledališko predstavo in začeti z raznovrstnimi predavanji, ki so za okolico potrebna in velikega pomena. Vsem obiskovalcem in preplačnikom vstopnine v imenu društva prisrčno zahvalo!

b **Po trgovskem plesu v Celju** se je našla v garderobi palica, katero se dobi pri hišniku „Narodnega doma“.

b **Prvi sestanek** ima danes ob 8. uri zvečer pevski in tamburaški zbor „Slov. delavskega podp. društva v Celju“. Oni, ki želijo pristopiti k tamburaškemu ali pevskeemu zboru, kateri še ta teden prične z rednimi vajami, naj se udeleže tega sestanka, kjer se bo potrebno določilo.

b **V spodnještajerskem trgu blizu Celja** se proda enonadstropna stara gostilna z dvema sobama za tužce, velikim vrtom, kegljiščem, hlevom in ledenico ter z drugimi postranskimi prostori. Dober gmoten obstanek je zagotovljen. Polovica kupnine bi lahko ostala vknjižena na posestvu. Kdor se zanima, se naj oglasi pri uredništvu „Nar. Dnevnika“.

Wastian Derschattov naslednik? Graški „Tagbl.“ priobčuje včeraj na vidnem mestu novico, da bo skoraj gotovo kandidiral v Derschattovem volilnem okraju v Gradcu mariborski Wastian.

b **Iz Velenja.** Tukajšnja Posojilnica in hranilnica je darovala za uboge učence 20 K, za kar ji izreka podpisano šolsko vodstvo tem potom najtoplejšo zahvalo.

Šolsko vodstvo v Velenju,

dne 12. svečana 1909.

V. Brence, nadučitelj.

b **Iz Šoštanja.** V šolski odbor obrtno nadaljevalne šole so imenovani od države g. Franc Woschnagg inn., od dežele g. Adolf Orel, od obrtne kamore Viktor Hauke in od trške občine Franc Zelič. Okrajni odbor je imenoval pl. Karl Adamoviča, obrtna zadruga Franca Švarca, vlg. Čepelnika, Posojilnica g. Alojza Trobeja, stari odbor kot zastopnik obrtništva Jakoba Volka. Temu odboru tudi še pripada šolski vodja te šole gosp. Ivan Lukman. Od krajnega šolskega sveta se ni imenoval zastopnik vkljub temu, da daje ta za šolo prostore in kurjavo, kar je letno gotovo 400 K vredno. Gospod glavar, ali se je dotični akt zgubil? In komu v prid? Seje tega odbora bodo pomenljive, ravno tako volitev predsednika, ker se nijedna druga korporacija ni „zmotila“, je to vsekako umljivo. Kake druge pripombe menja ni treba.

b **Iz Šoštanja** se nam poroča: Naš okrajni sodnik in predstojnik sodišča dr. Stepischnegr je zopet pokazal, da je bil izmed vseh prosilcev za to mesto „najsposobnejši“. O tem pričajo ts. spisi P 49/8, glasom katerih si je naš g. sudac čisto po svoje tolmačil § 116 c. p. r. S svojimi kanclisti je seveda lahko procesirali. Dvomimo, če bi ga kak sodni šribarček tako pokidal, kakor ga je naš „najsposobnejši“ sodnik. Dr. Ambrožič pa čveka o manjši vrednosti slovenskih uradnikov!

b **Zaročil** se je g. dr. Adolf Lenart, c. kr. avskultant v Gradcu z gospico Zofiko Senica iz Žalca. Iskreno čestitamo!

b **Bolj nemški** hoče postati prof. Križ na realki v Knittelfeldu. Namestnija mu je na prošnjo dovolila spremembo imena v **Krisch**.

b **Častno medaljo** za 40letno zvesto službovanje je dobil nižji poštni uradnik Ant. Mlakar v Mariboru.

b **Iz Staregore pri Sv. Jurju ob Ščavnici.** — Dne 12. t. m. ob 8. uri zjutraj je izdihnil pri svoji materi g. Janez Magdič, p. d. Krzrnarjev, bivši organist v Vitanju, po mučni in dolgi bolezni (sušici), star šele okoli 24 let. Zapušča troje nepreskrbljenih otrok in ženo. Bodi mu zemljica lahka. — Novic drugih ni kakor da je zapadel nov sneg, stari je prej ves zginit. Ljudje se pridno ženijo in možijo.

b **Iz Trbovelj.** Na občnem zboru Posojilnice v Trbovljah se je izvolilo sledeče načelstvo: predsednik g. Peter Erjavec, župnik; podpredsednik g. Fran Kallan, posestnik; udje načelstva gg.: trgovec Josip Moll, gostilničar Josip Goropevšek, župan Gustav Vodusek, kaplan Josip Šribar in učitelj Anton Kuhar, vsi v Trbovljah.

Obrestna mera hranilnih vlog se je določila od 4% na 4½% počenši s 1. januarjem 1909. Občnemu zborovanju je prisostvoval tudi ravnatelj „Zadružne Zveze“ gosp. Franjo Jošt, ker je občni zbor spremenil tudi času primerno vže zastarela pravila. Občni zbor je med drugimi obilnimi podporami dovolil trboveljskemu „Sokolu“ 70 K, Ciril in Metodovi družbi 50 K in kot začetni fond za otroški vrtec v Trbovljah 40 K.

o **Strašna smrt.** Minul četrtek je padel posestnik Jezerničnik pri Spod. Dravogradu pri razsekavanju ledu pri svojem mlinu na mlinsko kolo, katero je ravno teklo, ga potegnilo za seboj in strašno razmesarilo. Domači so ga našli mrtvega pod kolesom. Bil je star 55 let in zapušča 7 otrok.

o **Ptujski obč. svet** je zvišal stojnine na ptujskem sejmišču. Ta odredba je seveda v prvi vrsti naperjena proti slov. kmetom. Stojnine znašajo sedaj: za konja 20 vin., za domače govedo 20 vin., za hrvaško 30 vin., za svinjo 10 vin., pujska 4 vin., kozo 10 vin., za živ. potne liste 10 in 20 vin., pristojbina na tehtnici za težo pod 100 kg 6 vin., nad 100 kg 10 vin., za rabo svinjskega hleva s steljo za vsakih 24 ur 1 krono. „Südmarki“ je dovolil obč. svet v isti seji — 100 kron podpore, v zasmeš slov. davkoplačevalcev. Dr. Plachki je predlagal, da se napravi na davkarji nov napis, a ta da ne sme biti dvojezičen, temveč nemški kakor doslej. Slovenskih davčnih kronc seveda vlada ne zameta. Se bomo pobrigali za to zadevo!

o **Proti slovenskim okoliškim fantom pri Ptuj** hajska teta „marburgerica“, zato, ker nosijo slov. trake na klobuku. Hajska ptujske barabe, da bi fante pretepli. Ne vemo, kdo bo na slabšem!

Kranjske novice.

o **Imenovanja.** Deželni odbor je imenoval nadinženerja I. Sbrizaja stavbnim svetnikom, inženerja R. Zajca in M. Krajca za stavbna komisarja in stavbnega praktikanta R. Podkrajška za stavbnega pristava.

o **Škofovim zavodom v Št. Vidu** pri Ljubljani, od 1. do 4. razreda, je podelilo naučno ministerstvo za leto 1908/9 pravico javnosti.

o **Gospodinjstvo šole** priredi dež. odbor kranjski na Vrhniki pri Ljubljani za vzgojo kmetijskih deklet v gospodinjstvu, šivanju, likanju, vrtnarstvu, reji male živine itd. Tečaj se prične s 15. marcem. Sprejemajo se kmetijska dekleta od 16. leta naprej. Prošnje je vložiti do 1. marca pri županstvu na Vrhniki. Ponk bo brezplačen, le za hrano bo plačevati po 50 vin. na dan.

o **V Kandiji pri Novem mestu** je umrl včeraj 14. t. m. sin kranjskega deželnega glavarja Šukljeta, eksportni akademik Luj pl. Šuklje, v starosti 20 let.

o **„Zlahta“ na povrače!** Pri bodoči deželni banki hočejo klerikalci nastaviti Šukljetevega zeta Drnošeka, ki je sedaj v konceptni službi pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani. Za enkrat bo imenovan finančnim svetnikom pri deželnem odboru.

Primorske novice.

v **Na mesto umrlega dr. Mondolfo** je nastavljen kot generalni substitut dr. Battistella.

v **Umrli je v Trstu nadrevident** držav. železnice Adalbert Svoboda.

Pobegnil je iz Gorice dragonec Alojz Tošapovec kar na konju čez italijansko mejo, kjer pa se je sam prijavil pri laških karabinijerih.

v **Razveljavljene volitve.** Namestništvo v Trstu je razveljavilo volitve v VI. kategoriji zavarovalnice proti ne-zgodam, kjer so zmagali Slovenci, zaradi nekkih nepravilnosti, ki jih pa niso zakrivali Slovenci.

Slovanski zapiski.

v **Zaradi protivojaške agitacije** je namestnija v Pragi razpustila češke mladeniške organizacije v Mladi Bole-slavi, Dobroviču in Mnihovem Gradcu.

v **Za 500.000 rubljev** je kupila knjigarna „Korist“ vsa dela grofa L. N. Tolstega.

v **Izvrševalni odbor hrvatske stran-**ke prava je v svoji seji dne 12. tm. izključil poslanca Zagorca in Harambašića.

v **Slovansko glasbeno konfедера-**cijo ustanoviti priporoča češki gledališki in glasbeni list „Divadlo“ na način, kakor je izvedeno pri germanskih in romanskih glazbenikih, ki zdaj odločujejo v mednarodni konferenci proti Slovanom.

d **Umrli je v Zagrebu** v petek zvečer najstarejša članica hrv. gledališča gospa Matilda Kindersberger-Lesić.

d **Hrvatska deželna vlada** je imenovala gospo Kiotildo Cvetišić za nadzornico vseh strokovno-dekliških šol na Hrvatskem.

d **„Pokret“ se preseli?** Po Zagrebu se govori, da se glasilo hrvatske napredne ljudske stranke vsled nezgodnih tiskovnih razmer, ki so nastale zadnji čas na Hrvatskem, preseli iz Zagreba v Budimpešto.

d **Tri nove madžarske šole** so se otvorile te dni v garešniškem okraju na Hrvatskem. Tako se godi pod vlado barona Raucha in — Franka!

d **Poročil se je v Zagrebu** Mihovil Nikolić, znani hrvatski pesnik, vodja podružnice zavarovalne družbe „Croatia“, z bivšo članico hrv. dež. gledališča V. pl. Hrzić.

Po svetu.

o **Oddaljenost mesca od zemlje.** Po najnovejših raziskavanjih je oddaljen mesec od zemlje 384.000 km.

o **Novo mesto „Jama“** sezida neko društvo, kojega sedež je v Budimpešti, na otoku Krku.

o **Čebelarska razstava** se priredi v Rumi (Slavonija) od 29. avg. do 5. sept. t. l.

Obravnava proti Lopuhinu, bivšemu načelniku ruske državne policije, se prične 20. februarja.

Boj med ladijama. Neka turška bojna ladja je na morju uničila angleško ladjo, ki je vtihotapljala orožje za uporne Beduine v Arabijo.

d **Misterijozen umor.** V Dohni pri Draždanah so našli otroci ob potoku 2 krvava paketa. V enem je bilo žensko truplo brez glave, rok in nog, v drugem pa roke in noge. Glave ni. Policija pridno zasleduje.

d **Zaradi veri sovražne pesmi**, objavljene v socialističnem listu „Nep-szava“ je bil obsojen ogrski žurnalista Kiss na 6 mesev zapora.

o **Srbska vojska šteje** v slučaju vojne 336.307 mož s 130.000 repetirkami model 99 kal. 7, 50.000 repetirkami od 1. 1907, 90.000 starimi puškami, 89.000 Verdan, 5000 Henry-Martini puškami in 600 karabinkami. Topništvo ima nekaj nad 600 raznih topov.

o **Oproščena urednika.** Višje sodišče v Sarajevu je častnikarja Omčikusa in Jovanovića, ki sta bila zaradi „motenja javnega miru“ obsojena na eno leto odnosno 7 mesev težke ječe, oprostilo.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Nova vlada.

o **Dunaj, 15. febr. (Brz. Nar. Dn.)** Bienerth stopi ta teden z zastopniki posameznih parlamentarnih strank v pogajanja zaradi delovnega programa parlamenta. Vlada hoče parlamentarno vladati(?) in doseči do konca marca rešitev vseh vladnih predlogov.

Včerajšnja nedelja v Pragi.

o **Praga, 15. febr. (Brz. N. Dn.)** Včeraj je potekel dan mirno, ni prišlo do spopadov med nemškimi burši in češkim občinstvom.

Dogodki v Turčiji.

o **Carigrad, 15. febr.** Pri otvoritvi včerajšnje seje parlamenta je naznanil predsednik, da je že v soboto zvečer

sultanu poročal o sklepu zbornice in da je pravkar sprejel poročilo, da je imenovan Hussein Hilmi-paša velikim vezirjem in da ima sestaviti nov kabinet. Vojni minister je postal Nazim-paša. Predlog poslanca Karaso (izraelit), da naj se obtoži Kiamil-paša zaradi samovoljnega postopanja, se odkloni.

Dogodki v Srbiji.

v **Belgrad, 15. febr. (Brz. „Nar. Dn.“)** Včerajšnja seja odbora za narodno obrambo je bila zelo burna. Predsednik je rekel, da je prišlo do hudega prepira med kraljem in Milovanovićem na jedni in prestolonaslednikom na drugi strani. Kralj Peter je prestolonasledniku prepovedal vsako občevanje z člani odbora narodne obrambe kakor tudi s poslanstvi tujih držav. Prestolonaslednik je poslal predsedstvu pismo, v katerem pravi, da je njegov oče že celih 5 let jetnik zarotnikov in radikalne stranke. Vsled tega ne trpi samo kralj, ampak cela dinastija, ki je že prišla na rob propada. Da ne sme biti več v stiku z ljudstvom, kar je v pravem pomenu besede odbor za narodno obrambo, pomenja da hočejo ti elementi začeti boj proti prestolonasledniku. Ta izvajanja predsedstva so sprejeli zborovalci z navdušenjem za prestolonaslednika.

Mladečehi proti novi vladi.

v **Praga, 15. febr. (Brz. „Nar. Dn.“)** Mladečeski izvrševalni odbor je imel pod predsedstvom dr. Škarde svojo sejo. O političnem položaju sta referirala dr. Kramář in dr. Škarda. Odbor se je soglasno izrekel proti novi vladi, ker je Slovanom sovražna in reakcionarna.

Društvene vesti.

v **Pevsko in tamburaško društvo „Zvon“** v Trbovljah ima 28. tm. ob 2. uri pop. v društveni sobi pri g. Ant. Počivavšku v Lokah svoje redno letno zborovanje po običajnem sporedu.

v **Prostovoljna požarna bramba v Žalcu** priredi dne 21. svečana t. l. v gostilniških prostorih, g. Jerneja Kašperja domačo ljudsko plesno veselico. Svirala bode šmarska godba, začetek ob 8. uri zvečer, vstopnina za osebo 50 vin.

Obrambni vestnik.

a **„Podružnica sv. Cirila in Metoda za kozjanski okraj“** je imela nedavno svoj letni občni zbor. Iz poročil, sosebno iz poročila blagajnikovega je bilo posneti, da je bilo delovanje te podružnice v pretečenem letu če že ne živahno, vendar povsem povoljno, kar dokazuje dejstvo, da se je za družbo v tem letu nabralo prispevkov okoli 700 K.

Želeti bi bilo, da se v bodočih letih znesek teh rodoljubnih darov ne samo ne zmanjša, temveč, da se še zdatno povejša, kar z ozirom na dobro voljo in v take namene vedno odprti možniček Kozjanov ni izključeno.

Novi odbor se je sestavil tako-le: Prvomestnik: g. dr. Josip Barle, c. kr. notar v Kozjem; njega namestnik: g. dr. Ferdo Kunej, zdravnik pri Sv. Petru pod sv. gorami; blagajnik: g. dr. Franc Jankovič, zdravnik in deželni poslanec v Kozjem; njega namestnik: g. Franc Gostinčar, učitelj pri Sv. Petru pod sv. gorami; tajnik: g. Ivan Šketa, kaplan v Kozjem; namestnica: gospica Milka Moric, nadučiteljeva hčerka pri Sv. Petru pod sv. gor.

Upati je, da bode ta odbor s vso vnemo zastavil vse svoje sile v korist naši prekoristni šolski družbi; želimo mu najlepši uspeh.

a **Podružnica C. M. družbe** se je včeraj ustanovila na Ponikvi ob J. ž. V gostilni gspdc. Anice Vrečko se je

zbralo lepo število zavednih Ponkovljan in Ponkovljanov, kateri so se udeležili zborovanja, čegar rezultat je, da je takoj pristopilo 22 rednih, 40 podpornih članov ter članic in se je izvolil sledeči pripr. odbor za ustanovitev podružnice: velepos. Anton Podgoršek, predsednik, veleposestnica Marija Zdolšek, podpredsednica, gost. Anica Vrečko, tajnica, učiteljica Fani Vošnjak, blagajnica, Jurij Zabukovšek, Vouk Franc ml. in Ant. Vrečko (Štor) odborniki. V imenu osr. odbora družbe je krasno govoril g. Prekoršek. Za srečolov so darovale imenitne dobitke narodne Ponkovljanke. Čast jim! Srečolov in licitacija sta dala družbi 136 K. Največ zaslug zato ima pač gospdc. Fani Vošnjakova, ki se je veliko trudila za gmoten in moralen uspeh prireditve. Poleg g. Prekorška je še spregovoril nekaj prav lepih, navdušenih besed g. kaplan Asič, potem g. Ratej, kateri je tudi lepo vodil zborovanje in g. J. Lešničar iz Celja. Šentjurski slavčki so zbrane razveselili z marsikafero umetno in domačo pesmijo.

Zborovanja se je udeležila predsednica ženske podružnice C. M. dr. v Celju ga dr. Schwabova, zastopajki šentjurskih nar. društev in gostje iz Celja ter drugod. Po ofic. delu se je razvil ples in domača zabava, katero je oživljala izborna domača kapljica. Pripr. odboru želimo uspeha pri njegovem delu. Naj bi se na Ponikvi razvilo cvetoče narodno gibanje!

„Da se prav razumemo!“ Kdor je čital „Obrambni vestnik“ predzadnjo soboto, je dobil jasno sliko o namenih novega „Slov. šolskega društva“ za Koroško. Na tozadevna mirna in spravljiva izvajanja odgovarja zadnji „Mir“ (št. 5 z dne 30. m. m.) pod naslovom: „Da se prav razumemo!“ Tu se je znani koroški rodoljub povspel do trditve, da nihče razun koroških Slovencev ne pozna prav koroških razmer ter nadaljuje: „Osnovano se je nekaj podružnic Ciril-Metodove družbe, ki pa so sčasoma skoraj da popolnoma zaspale. In ni ga bilo, ki bi jih bil obudil k novemu življenju.“ — To priznanje govori cele knjige. Naša vseslovenska šolska družba je bila vendar ustanovljena za vse slovenske pokrajine in vsi pravi Slovenci brez ozira političnih nazorov so družbi dobrodošli sotrudniki. Zato je dobila tudi Koroška primerno število odbornikov. Ako pa se vkljub temu med koroškimi rodoljubi ni našlo mož, ki bi bili vsaj že ustanovljene podružnice zdrževali delavne, oziroma jih budili, tem manj upanja imamo, da bi se posrečilo novemu šolskemu društvu ustanavljati delavne podružnice. — Naravnost žaljivo pa je očitjanje: „In če bi se ji (dr. sv. Cirila in Metoda) posrečilo, da bi vse svoje zaspale podružnice oživila in še nove ustanovila, bi bilo s tem pomagano družbi sv. Cirila in Metoda, a nam kor. Slovencem le toliko, če bi družba postavila za ta ali oni kraj kako narodno šolo. To pa bi bilo tudi vse. Stari nesmiselni koroški šolski sistem pa bi vladal kakor doslej.“ — Kaj pa še zahtevate več od družbe? Ako čuti novo „Slovensko šolsko društvo“ moč v sebi, da bo ustanavljalo nove narodne šole, zdrževalo dosedanje, delilo občinam podpore in posojila, skrbelo za slovenski učiteljski naraščaj, vrho vsega tega pa še prevrglo obstoječi šolski sistem, potem bi se vsi Slovenci srčno razveselili take konkurence in dr. sv. Cirila in Metoda bi z veseljem odstopila svoj delokrog na Koroškem novemu društvu ter ga po vseh močeh še duševno in gmotno podpirala. — Opetovano smo naglašali, da je „Slov. šolsko društvo“ potrebno ter ga toplo pozdravljamo, ako ostane v okvirju delovanja, ki je bilo prvotno razglašeno: da postane

lastnica in zaščitnica šentjakobske šole ter daje pouk v šolskih zadevah. Kakor brž pa začne ustanavljati podružnice, ne da bi obenem prevzelo skrb za vse koroško šolstvo, je družbi sv. Cirila in Metoda onemogočeno vsako nadaljno delovanje, ker se merodajni rodoljubi, posebno med duhovščino, boje delovati za družbo, celo starih podružnic sene upajo pomagati buditi. Zaupnik dr. sv. Cirila in Metoda ima v tem pogledu mnogo britkih izkušenj. Na vse osebno in pismeno prigovarjanje se ni mogla dosedaj niti ena zaspalih podružnic na Koroškem oživeti, temveč dobiva na vse prošnje lakonični odgovor: Gospodje v Celovcu želijo, da defamiramo le za njihovo novo šolsko društvo!

Zato je naivno, da ne rečemo več, ako piše „Mirov“ člankar, da novi potovalni učitelj ustanavlja takorekoč za našim hrbtom nove podružnice in je povabil k sodelovanju pri njihovem ustanavljanju pristaše „Korošca“, kake merodajne osebe na Koroškem pa ni obvestil. Tako krivično obrekovani lahko našteje celo vrsto duhovnikov katere je prijazno nasprosil, naj mu pomagajo pri oživljanju starih in pri ustanavljanju novih podružnic, toda vsi so imeli izgovor, ki smo ga zgoraj omenili. Ako pa sta se vkljub temu ustanovili novi podružnici v Šmarjeti in Glinjah, je to dokaz, da žive v teh krajih vrli rodoljubi, ki ne slušajo razdirajočih glasov, temveč so ostali nesebični in složni za skupno naše obrambno delo. — K ustanavljanju teh podružnic pa potovalni učitelj ni vabil pristašev ne te ne one stranke, ker je to stvar krajevnega pripravljalnega odbora, ter je bil tudi potovalni učitelj povabljen kot gost, oziroma govornik. Novi potovalni učitelj si je takorekoč izprosil, naj se mu nakaže Koroška za glavni delokrog ter se je svojega posla lotil z nesebično, idealno vnamo. Dvomimo pa, da mu bodo te deale utrjevala polena, ki mu letijo pod noge iz vrst lastnih bratov. Da mu Nemci ne bodo prizanašali, na to je bil itak pripravljen. — In kaj naj rečemo k vzkliku omenjenega člankarja, da se v „Obr. vestnik-u“ piše, „kakor bi bila Koroška kaka domena dr. sv. Cirila in Metoda“. To je že preveč! Mar bi kar rekli, da je družbi Koroška — molzna krava. Kdor o tem dvomi, naj pogleda lanske družbine račune... Ako je gospodom pri „Slov. šolskem društvu“ res za složno delo in obenem za pomnožitev dohodkov, bi bili morali brez pomislekov sprejeti nasvete: Novo šolsko društvo naj dela po vseh močeh za postavljene cilje; da pa ne bo ovirala tudi „Dr. sv. C. in M.“, naj pristopi h glavni družbi, za kar se mu zjamči, da bo šel ves denar, ki ga naberete obe družbi na Koroškem, do zadnjega vinarja na Koroško. Sedaj se naj pokaže, ali je gg. pri „Šolskem društvu“ za slogo in za skupne koristi v našem obrambnem delu!

d Bodimo složni v obrambnem delu! Kako so Nemci složni v svojih bojnih društvih, pokazalo se je posebno sijajno nedavno na Koroškem, ko sta na ustanovnem shodu podružnice nemškega „Schulvereina“ govorila, oziroma hujškala proti Slovanom katoliški župnik in protestantski pastor. — Pri zborovanju glavnega vodstva „Südmarke“ dne 1. v Gradcu se je z velikim odobravanjem sprejela izjava vsenemca Wastiana: „Vsaki Nemec, bodisi kate-regakoli političnega mišljenja, je „Südmarki“ po njenih sedanjih pravih dobrodošel, ako je le zvesto, odkrito in brezobzirno na strani svojega naroda.“ — To načelo velja tudi za našo vseslovensko šolsko družbo, to edino resnično našo obrambno organizacijo. Tudi naši družbi sv. Cirila in Metoda je vsak Slovenec, vsaka Slovenka dobrodošel sobojevnik in pomočnik. Taka sloga bi morala biti pri nas tem-

bolj umevna, ker smo vendar vsi Slovenci ene vere. Sloga nam je tudi potrebnejša, kakor Nemcem, ker smo nakazani na samopomoč, dočim dobivajo že itak številni Nemci ogromne prispevke iz Nemčije. Složno nastopanje pa nam je življenska potreba tudi zato, ker smo v defenzivi napram brezobzirnim nemškim napadom. Značilno za naše ozkosrčne nazore je tudi dejstvo, da je vodstvo tako „Schulvereina“ kakor tudi „Südmarke“ strogo liberalno, oziroma vsenemško, a Nemci ne vprašujejo, kdo so jim generali, temveč le, kje je „sovražnik“. V odboru naše šolske družbe pa so zastopani vsi stanovni in vse politične stranke. — Kdor tedaj krši slogo v našem obrambnem delu, je narodni izdajalec ter mu noben izgovor ne pomaga.

d Nove podružnice nemškega „Schulvereina“. V novejšem času so se ustanovile podružnice „Schulvereina“ v Spielfeldu, Opatiji in Pulju. Kakor vidimo, je začel nemški polip ovijati svoje tipalnice tudi okoli slovanskega Primorja. „Schulverein“ šteje sedaj že 1394 podružnic, ki so skoraj vse tudi delavne.

d „Schulverein“ na Koroškem. Cela Zilska dotina je že v krempljih nemškega „Schulvereina“. Razen Čač so od tega društva podpirane skoraj vse šole, tako v Bistrici, Gorjah, Št. Jurju, Štebnju, Goričah itd. Lahko si tedaj mislimo, kako velikanske svote žrtvuje „Schulverein“ za koroško šolstvo, dasi ne dobiva iz dežele bogve koliko prispevkov. V pretečenem mesecu se je n. pr. nabralo na Koroškem le 139 K. „Schulverein“ pač ve, da svojega denarja nikjer ne naloži tako plodonosno, kakor na Koroškem.

d Slovenski denarni zavodi, posnemajte nemške! Vsled slovenske malomarnosti je prišla okrajna posojilnica v Slov. Bistrici v nemške roke. Dokler so imeli zavod Slovenci, se ni slišalo dosti o podporah za naše obrambne namene. Nemci pa so takoj darovali za „Schulverein“ 50 K. In v zavodu je večinoma slovenski denar! Tudi trška občina Št. Lenart v Slov. gor. je darovala za „Schulver.“ 50 K. Slovenski denarni zavodi in občine, ali je treba še posebnega drezanja?

d Ali se na Slovenskem ne najde požrtvovalne občine? Nedavno smo poročali, da je zastop revne nemške občine na Češkem sklenil narodni davek za „Schulverein“. Za vsakega prebivalca bo plačevala občina v ta namen po 2 h na leto. Na vsem Slovenskem se dosedaj ni dobila občina, ki bi bila sklenila isto. Tak davek bi občin ne obremenil, naši šolski družbi pa bi bil v veliko pomoč in tolažbo.

d Omizja „Družbe sv. Cirila in Metoda“. Tam, kjer ni dovolj zavednih Slovencev, da bi si ustanovili svojo podružnico, naj bi si osnovali rodoljubi vsaj svoje omizje z nabiralnikom. Iz omizij bi se sčasoma razvile podružnice. Tako delajo povsod Nemci, kjer so v manjšini. Radovedni smo, kje se osnuje prvo tako omizje.

Narodni gospodar.

Zadruga po slovenskem štajerskem, pozor!

Klerikalno časopisje je — posebno še pred par tedni — neprimerno divje hujškalo zoper vse zadrugištvo, ki se ni dalo pod kopito klerikalne zadrugne zveze v Ljubljani odnosno njene filijalke v Mariboru, hujškalo zoper moše, ki to zadrugištvo vodijo, bodisi že zunaj zadrugne same bodisi centralo teh zadrug. Vse to hujskanje in vsi ti napadi so se sicer brezuspešno odbili ob močatosti ljudi, ki z vodstvom zadrug pač zasledujejo edinole napredek in blagostanje naroda. In tudi pri zadrugarjih samih ni to hujskanje imelo tistega nspeha, ki so ga hoteli iz Ljubljane in iz Maribora doseči in ki so ga skušali doseči na drugi strani s prilizovanjem in prigovarjanjem pri posameznih članih zadrug, namreč: odbiti zadrugo od celjske Zadrugne zveze, jih priklopiti svoji strankarski zadrugi zvezi in se potem postavljati pred svetom: glejte, mi reprezentiramo slovenski narod. To se jim je, kakor rečeno, izjalovilo ali vsaj v jako mali meri posrečilo.

Ker se klerikalni lov na zadruga še vedno nadaljuje, podajemo tu vsem zadrugarjem nekaj paberkov v premislek:

Klerikalna ljubljanska Zadruga zveza odnosno njena mariborska filijalka vedno trdi, da nudi ona zadrugam izmed vseh zadrugnih zvez najboljšo pogoje. Poglejmo torej, kako so delali:

Nobeni zadrugi niso naprej povedali svojih strogih določil glede poslovanja Zadrugne zveze kot denarne centrale s članicami. Najpoprej se je šlo le za to, da so ujeli kako posojilnico in da jim je podpisala pristopni list.

Ko pa je zadruga bila enkrat s pristopnim listom oženjena z ljubljansko klerikalno Zadrugo zvezo, je šele čez nekaj časa prejela od nje „Obvezna določila za poslovanje v tekočem računu.“ Prepričani smo, da je marsikatera zadruga gledala prav debelo, prejemši in pregledajoč ta drakonična ljubljanska določila, kakoršnih pri naši domači Zadrugi Zvezi celjski po naših informacijah ni.

Poglejmo si ta določila nekoliko natančneje:

„Zveza je opravičena na obrestno mero, kakor tudi pričetek obrestovanja vsak čas predruščiti itd. Članice se ne smejo brez dovoljenja nikjer drugje zadolžiti. Na zahtevo Zveze so dolžne dati članice v pokritje kredita v tekočem računu menice. Zadruga z omejeno zavezo dobijo kredit le proti zadostnemu zavarovanju in proti osebnemu poroštvu!“

Članice so dolžne vsakega pol leta najmanj 10% dolga povrniti, drugače jim Zveza odpove kredit. Ako se cela vloga, ki jo ima kaka zadruga pri Zvezi, odpove, preneha že z dnem odpovedi obrestovanje. Odpovedni roki pa so pri zneskih do 100.000 kron po dva meseca. (Torej kar za par mesecev se lahko izgubijo obresti; o srečne zadruga!) To so taka drakonična določila, da se nam jezi jo lasje, ko jih pregledujemo. Na podlagi teh ima pravzaprav vsaka članica ljubljanske Zadrugne zveze vedno vrv okoli vrata, katero slednja lahko zadruga, kadar se ji poljubi in kar je že tudi storila, ako kje niso hoteli plesati povsem po njenej melodiji. Preskrbeli smo si tozadevne predpise tudi od raznih drugih zvez in tudi od naše domače celjske ter se iz njih prepričali, da niti enega izmed zgoraj navedenih strogih in srednjeveških ljubljanskih določil ne vsebujejo. Vrhutega zaračuna ljubljanska zveza članicam vse tozadevne tiskovine. (Zagotovilo se nam je, da se pri celj. Zvezi dobijo zastoni).

Ljubljanska Zveza zahteva lahko takoj brez odpovedi ves kapital z obrestmi vred od svojih članic nazaj, vrhutega pa zaračuni provizijo, poštno, brzojavno, kolkovno in druge bogsigavedi kake stroške še. (Tuditega ni drugod, česar pa klerikalni zadrugi agitatorji ne povejo). Vsaka članica mora imeti pri Zadrugi zvezi v Ljubljani delež po 1000-kron, ki pa se ne obrestuje. Če se ne motimo, jih v Celju obrestujejo po 4 1/2% kakor hranilne vloge.) Razun vsega tega pa imamo na razpolago še mnogo interesantnega drugega gradiva glede ogromnih revizijskih stroškov, doneskov (kakoršne vedno radi tajijo in jih le drugim očitajo!), računov za nepotrebne tiskovine, ki se zadrugam vsiljujejo skoro kar na cente itd. itd. Čez sedem let namreč baje vse prav pride! Danes pa smo se čutili dolžne, da povemo svetu javno to, česar si agitatorji klerikalne Zadrugne zveze dozda nikdar in nikjer niso upali povedati poprej, dokler kalin ni bil ujet. Tako je in nič drugače.

d Važno za obrtnike. Pri vpisovanju v delavsko knjižico ob pretrganju delavskega razmerja delajo obrtniki mnogokrat pogreške, da vpisujejo nebitvene ali celo neresnične podatke v knjižico pomožnega delavca, ki je izstopil, nasprotno pa ne vpišejo, kar zahteva postava. Po § 81. obrtnega reda je vsak imejatelj obrti dolžan dati pomožnemu delavcu na njegovo zahtevo pri rednem izstopu iz delavskega razmerja spričevalo o kakovosti in trajanju (dobi) dela, dalje na zahtevo delavca tudi o njegovem pravem vedenju in o vrednosti njegovega dela. Vsebinsko tega spričevala je vpisati na prošnjo

delavca v delavsko knjižico. Po § 80. d) je spričevalo le v toliko napisati, v kolikor je za delavca ugodno. Tako je bil nedavno temu od obrtnega sodišča obsojen pekovski mojster Wesiak v Andritzu pri Gradcu, ker je zapisal trem pomočnikom v knjižice le dobo njihovega dela pri njem in pa da so odpušteni; moral je izpolniti knjižice v smislu postave. Obrtniki, da se obvarujete škode, pozor!

Loterijske številke.

Trst 13. febr. 1909. 89, 18, 68, 37, 56.
Linc „ „ „ 37, 40, 63, 25, 73.

Listnica uredništva.

Mozirje: Pride prihodnjič. Oglasite se še večkrat! Pozdravljeni! Svetinje: Pišem Vam več o tem. Pozdrav!

V slovo!

Ker mi ni bilo mogoče, da bi se osebno poslovil od vseh znancev in prijateljev ob priliki mojega odhoda iz Laškega trga na Češko, se poslavljam tem potom in zahvaljujem vse za izkazano mi zaupanje in prijaznost, posebno g. Elsbacherja in g. Četina. — Srčen „Nazdar“!

115 Oton Košul.

Iščem izurjenega

stenografa strojepisca

ki mora znati slovensko in nemško stenografijo. Vstop takoj.

Dr. Juro Hrašovec, odvetnik
v Celju. 116 1

Umetni gnoj

prodaja in razpošilja po tovarniških cenah trgovina
F. Confidenti, Zavodna pri Celju. Naročila se izvršujejo točno in solidno. 117 4-1

Apno

v vsaki množini prodaja
kemična tovarna v Gaberju
pri Celju.

118 4-1

Novo zidana

hiša

četrť ure iz Celja, tik okrajne ceste, obsegajoča eno veliko in dve srednji sobi, kuhinjo, klet in gospodarsko poslopje, se proda prostovoljno. — Tik hiše je trta (brajda) z letnim pridelkom 500 l in njiva v obsegu četrť orala.

Pojasnila daje lastnik hiše v Čretu pri Celju h. št. 27. 111 2-2